

СТАРИТЕ НОВОСТИ ПРЕЗ 2019 В ИНФРАСТРУКТУРНОТО И МРЕЖОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Автори:

Камена Цанева – инж. телекомуникации, „Мултимедиа БГ“ ЕООД, гр. София,
kamena@multimedia-bg.net, тел:+359 89 9906488

Дарина Стоянова – юрист, „Вирджиния Ер Ен“ ЕООД, гр. Бургас,
darina@rn-tv.com, тел:+359 88 5888854

I. УВОД

Европейският съюз създава законова рамка на страните членки чрез своите регламенти, директиви и препоръки. Имплементирайки Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи, през февруари 2018 година у нас беше приет и влезе в сила Закон за електронно съобщителните мрежи и физическа инфраструктура (ЗЕСМФИ). Негова цел беше облекчаване процеса на изграждане на високоскоростни електронно съобщителни мрежи (ЕСМ) чрез намаляване на разходите и административната тежест.

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПРОБЛЕМА

Специализираното мрежово и инфраструктурно законодателство в България започва с приемането на „Закона за далекосъобщенията“ в средата на 1998 г. Той налагаше лицензионен режим на изграждането на далекосъобщителни мрежи. Трудностите, пред които бяха поставени операторите тогава, тромавите законови процедури, както и новостите в технологичното развитие наложи създаването на изцяло нов закон - Закон за електронните съобщения (ЗЕС), който беше приет през 2007 г. и е в сила и до днес.

Мерките, предприети от ЕС за модернизирани на електронно съобщителните мрежи и поставените от съюза цели за облекчаване на процедурите при изграждането им, както и намаляване на разходите за това, доведе до приемането на отделен закон за телекомуникационната инфраструктура - ЗЕСМФИ.

Този закон изисква приемане на още други пет подзаконови нормативни акта - наредби (по чл.5, ал.4; чл. 32, т. 2, чл. 57, ал. 2; чл. 63, ал. 5), методика, инструкции и тарифи.

Към днешна дата са приети:

1. Методика за начина за разпределение на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и прави на премиаване по ЗЕСМФИ (24.10.2018 г)

2. Наредба за форматите на данните и за условията и реда за предоставяне на достъп до

информацията в Единната информационна точка (10.09.2019 г.)

3. НАРЕДБА № 21 от 10.10.2019 г. за съдържанието, условията и реда за създаване и поддържане на специализирани карти и регистри за електронни съобщителни мрежи, съоръжения и свързаната с тях физическа инфраструктура (обн. ДВ 83/22.10.2019 г.)

4. Тарифа на таксите, събирани от КРС

Липсата на основната наредба за правилата и нормите за разполагане, проектиране и демонтаж на ЕСМ и правилата за поддържане, експлоатация и премахване на ЕСМ върху или физическа инфраструктура (ФИ) главно на енергийни предприятия е в основата на изострените отношения между мрежовите оператори и операторите на ЕСМ.

Новия ЗЕСМФИ регламентира свобода на мрежовите оператори (ЕРП-та, БТК) да създадат собствени общи условия за предоставяне на физическа си инфраструктура за изтегляне на ЕСМ в нея, като налага само основна рамка.

Приетата методика за начина на разпределение на разходите е документ от две страници, който определя принципите на прозрачност, равнопоставеност, пропорционалност и липсата на антиконкурентно крос – субсидиране. От това е видно каква самостоятелност и либералност е оставена в ръцете на мрежовите оператори.

Въпреки, че ЕСМ не са строежи, като наследство от стария закон (ЗЕС), остава задължението, да бъдат поддържани карти, регистри по смисъла на Закона за кадастъра и имотния регистър. Този закон урежда воденето и ползването на кадастъра - съвкупността от основни данни за местоположението, границите и размерите на недвижимите имоти. Не намираме нищо общо между една ЕСМ и недвижим имот, така, че не намираме и предпоставки мрежите да попадат в подобен режим. Това само увеличава административната тежест и разхода на средства за поддържане на регистри, карти и системи в точно определени форми.

Основната физическа инфраструктура подходяща за изграждане на ЕСМ в страната са стълбовете на електроразпределителните

предприятия (ЕРП) и каналната мрежа на историческото предприятие БТК.

Трите ЕРП оперират в три отделни района на страната и на практика са монополисти всеки на своята територия. Това позволява всяко от тях да налага собствени условия на работа и взаимоотношения с операторите на ЕСМ.

Ето няколко примера:

А/ За ползване на една кота на стълб за монтаж на ЕСМ „ЕР Юг“ е определило цена от 0,19 лв/месец; за окачване на един кабел на стълб за монтаж на ЕСМ „ЕР Север“ е определило цена от 0,53 лв/месец; за ползване на един стълб ЧЕЗ е определило цена от 0,56 лв/месец.

С просто око се вижда, че се плаща в пъти различна цена, въпреки че и трите ЕРП са длъжни да приложат разходоориентиран механизъм на ценообразуване и да включат единствено разходите за дейностите, отнасящи се до ЕСМ.

Б/ Друг фрапиращ пример е налагането на изискване на ЕРП, тяхната собствена стълбовна мрежа да бъде геодезически заснета от ползвателите й – операторите на ЕСМ. Само за информация цената на заснемане на стълб варира в интервала от 6 до 10 лв. В едно малко населено място има минимум 1000 стълба. Простата сметка показва, че операторът следва да плати между 6 000 лв и 10 000 лв и да предостави данните на собственика на физическата инфраструктура.

В/ Трети фрапиращ факт е, че съгласно закона преди влизането на ЗЕСМФИ в сила, ЕСМ бяха строежи и като такива имат издадени пълен набор строителни книжа, включително паспорти. След смяната на режима, който „облекчавайки“ мрежите, ги извади от режим строителство, ги прехвърли на пряко договаряне с ЕРП. Те от своя страна изискват разнообразни документи и не признават издадените от държавните органи строителни книжа.

Г/ Според ЕРП, стълбовете имат ограничен капацитет. На първо място те са предназначени за обслужване на електроразпределителната мрежа, което операторите на ЕСМ признават. Спорът започва от тук нататък, защото ЕРП се опитва да наложи ползване на стълбовете от 1 до 3 оператора, въпреки, че според операторите на ЕСМ ограничението може да бъде единствено от съображения за товароносимост и безопасност. Товароносимостта на най-слабите стълбове е освен ЕРМ още поне 100 кг, което в никакъв случай не са 3 оператора, а десетки кабели. С подобни ограничения ЕРП пряко влияят върху конкурентната среда.

Д/ Друго условие, което ЕРП поставят в своите ОУ (разрешено от закона) е да изискват проект и становища от инженери въпреки, че мрежата вече не е строеж. Освен това, следва да се състави протокол за изградената мрежа, подписана от всички участници на проектирането и изграждането, който протокол се изпраща в Единната информационна точка (ЕИТ) за регистрация и на кмета на общината. Следва регистрация в ЕИТ и проверка от кмета, който следва да има компетентност да установи

наличие на основания за премахване на мрежата и да го направи ако има такива. Тази административна процедура е нова, отнема дълъг период от време и е свързана със значителни финансови разходи.

Е/ Тези и още множество неправилни условия, наложени от ЕРП в резултат от празнините в закона, доведоха до завеждане на процедура за доброволно уреждане на спор между операторите на ЕСМ и трите ЕРП - та. Водеща роля в тази процедура е специализирана комисия, определена от КРС. Трите процедури за трите ЕРП- та отнеха повече от шест месеца и нищо на практика не се случи.

Това от своя страна предизвика друга процедура за даване на задължителни указания от КРС, в която страните по спора доказват своите искания. Тези процедури продължават вече 7 месеца и още не са приключили. Изходът от тях не може да бъде прогнозиран.

През това време обаче, кабелните оператори трябва да намерят начин да предоставят своите услуги на крайните потребители, с които имат сключени договори.

Ж/ Другата уникална по своята същност физическа инфраструктура е подземната канална мрежа на историческото предприятие БТК.

Съгласно разпоредбите на Закона за електронните съобщения, БТК е предприятие със значително въздействие и като такова му се налагат специфични задължения или т.нар. еханте регулация. В конкретния случай едно от тези задължения включва разходоориентирани цени за ползване на каналната мрежа.

Законът обаче регламентира три годишен период на тези специфични задължения, след което предприятието преминава в свободен режим и може да определя своята дейност на пазарен принцип. Тук проблемът е основно в това, че самото предприятие БТК е телекомуникационен оператор и използвайки собствената си канална мрежа е в пъти по-конкурентно спрямо всеки друг неин наемател, защото извършва кроссубсидиране на телекомуникационните си услуги с приходите от наем на каналната мрежа, а също така не прави разходи за ползване на подземни мрежи.

Решението на КРС да освободи БТК от специфичните задължения е атакувано оспорено от операторите в съда.

Можем да твърдим, че трите ЕРП и БТК са т.нар естествени монополисти в телекомуникационния пазар, като собственици на уникална по рода си физическа инфраструктура и няма как пазара на тези услуги да бъде свободен при положение, че липсва конкурентното начало. Останалите оператори не могат да осъществяват своята дейност, ако не ползват мрежите на някои от тези четири предприятия.

III. ВЪЗМОЖНИ РЕШЕНИЯ:

А/ Най-подходящото според нас решение е

приемането на пълния набор подзаконовни нормативни актове към ЗЕСМФИ. Тяхното съдържание трябва да следва духа на директивата за облекчаване на разходите и намаляване на административната тежест при изграждане на ЕСМ.

Б/ Друга мярка за създаване на конкурентна среда е налагането на задължение, както на БТК, така и на всички телекомуникационни предприятия притежаващи собствена физическа инфраструктура да я отделят в отделни предприятия. Считаме, че така всички телекомуникационни предприятия ще бъдат поставени при равни условия.

В/ Следваща мярка за увеличаване пенетрацията на високоскоростните мрежи до повече крайни потребители с оптимален разход на средства, време и труд е разрешаване чрез нормативен акт на въздушно изграждане на ЕСМ навсякъде, където съществува стълбовна мрежа. След като са създадени условия, физическата инфраструктура следва да се използва пълноценно.

IV. РОЛЯ НА ДЪРЖАВАТА:

Държавата играе водеща роля при установяване на взаимоотношенията между мрежовите оператори и операторите на ЕСМ. Тя следва да не допуска монополно положение в сектора и да ограничава налагането на едностранни условия от страна на мрежовите оператори.

Множеството промени и непрекъснатите поправки в нормативната уредба пречат на дейността на телекомуникационните предприятия.

Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС), съвместно с другите ресорни министерства, комисии и административни структури, водени от технологичното развитие в сферата на телекомуникациите, следва да създадат необходимите подзаконовни нормативни актове за създаване на здравословна бизнес среда.

Единната информационна точка се очаква да започне своята ефективна дейност за събиране, архивиране и предоставяне на информация на всички субекти относно наличната, планираната и изграждащата се физическа инфраструктура. Също така следва да притежава информация за изградените ЕСМ на територията на цялата страна.

Комисията за регулиране на съобщенията(КРС) играе ключова роля за уреждане на спорове между предприятията. Тя е специализиран независим регулаторен орган, който осъществява секторната политика в областта на електронните съобщения. В условията на равнопоставеност и прозрачност, съобразно българското и европейското законодателство, Комисията се стреми да насърчава конкуренцията на съобщителните пазари в страната. Националният регулаторен орган работи за увеличаване на инвестициите в сектора на съобщенията, развитие на новите технологии и защита на потребителите в

България.

Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) е независим специализиран държавен орган, който е оправомощен да прилага Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК). КЗК установява нарушения на свободната конкуренция съгласно разпоредбите на ЗЗК и/или на чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, извършва секторни анализи и застъпничество за конкуренцията. КЗК е и националният орган по конкуренцията, който осъществява сътрудничество с Европейската комисия и другите национални органи по конкуренцията на държавите-членки на Европейския съюз.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От всичко гореизложено можем да заключим, че година и половина след приемане на ЗЕСМФИ не са решени, а напротив са създадени много проблеми, има огромен нормативен вакуум и бизнес средата в телекомуникационния сектор не е на необходимото ниво.

От това страдат както операторите на ЕСМ, така и крайните потребители, които биват ощетявани от получаването на съвременни телекомуникационни услуги.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Закон за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура.
2. Закон за електронните съобщения
3. Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи.
4. Закон за устройство на територията.
5. Методика за начина за разпределение на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и права на преминаване по ЗЕСМФИ (24.10.2018 г.).
6. Наредба за форматите на данните и за условията и реда за предоставяне на достъп до информацията в Единната информационна точка (10.09.2019 г.).
7. Наредба № 21 от 10.10.2019 г. за съдържанието, условията и реда за създаване и поддържане на специализирани карти и регистри за електронни съобщителни мрежи, съоръжения и свързаната с тях физическа инфраструктура (обн. ДВ 83/22.10.2019 г.).
8. Интернет страница на КЗК - <https://www.cpc.bg/>
9. Интернет страница на КРС - <https://crc.bg/>